

(המשך מעמוד 13)

פוז ביותר בישראל, וקשורה בקשרים הדוקים ביותר לצמרת המימסד הישראלי. (היתה זאת טוליה זבי שסללה את הדרך לפגישות של ראשי השילטון הישראלי עם האפיפיור.)

לא רציני

מדי יום ביומו מתפרסמים בכל העיתונים היום יומיים בישראל ידיעות תחת הכותרת "מאת כתבתנו המדינית", או בשם "חוגים מדיניים בירושלים".

כל הידיעות האלה הן דבריו של דובר מיישרדי החוץ ועמיתיו.

כמה שעות אחרי פירסום הראיון המפכני של בורגיבה בעיתוני ישראל, ור תגובת אבן עליה, פירסמו גם "החוגים המדיניים" את תגובתם.

היא זכתה בעיתוני ישראל לדי כותרת: "עמדת ירושלים: הצעת בורגיבה — לא רצינית."

בין הערכים והישראלים, אלא המיתוסים ששני הצדדים דבקים בהם, היחס הרגשי של כל צד לצד השני, עולם הרוחות והשדים שכל צד יוצר לעצמו לגבי השני, מכאן המידה הצרפתית, שבוך ניבה וחסינו חזורים עליה תדיר: "דהימוסטיפיקאסיון" — חוצאת המיסטיקה מן הסוכן, ביטוי המיתוסים, חיפוז האווירה הרגי שנית, המעבר על גישה רציונלית. מכאן גם חלוקת העבודה העומדת לעיני בורגיבה: על שוחררי השלום הערביים לפעול לשינוי האווירה בעולם הערבי, ועל שוחררי השלום הישראליים לפעול לשינוי האווירה בארצם. שוחררי השלום יכיר לים לעור זה לזה — אך המאבק העיקרי הוא בכל ארץ פנימה.

בורגיבה פונה, קודם כל, אל העולם הערבי. הוא רוצה להביא לשינוי יחסו היסודי כלפי ישראל: לשכנע את כל הערבים שיש להכיר בקיום ישראל ולהסיר תרעומת עימה, ולשכנע במיוחד את הפלסטינים שיש לעליהם להשלים עם חלוקת הארץ ולדקיקים של מדינה פלסטינית בחלק מן הארץ עם מדינת ישראל.

לצורך זה משתמש בורגיבה לא פעם בניסוחים שאינם יכולים לקבל אותם. זורק רעיונות שהוא יודע היטב שאינם ריאליים, אך שיש בהם כדי להמתיק את הגלולה המרה ברגע הראשון. בעיניו, כל הניסוחים האלה אינם חשובים, והוא עצמו מחליף אותם כלי הרף.

כי זו חשובה רק הכשורה שא היא חוזר עליה בלי הרף, ודנא ספיוה כדשהי: הערכים מפסידים מפני שהם מעדיפים רגשות ודמי גוגיה על המציאות, יש להכיר כי עויבת קומה שד ישראל וזכרות עימה שלום רישמו, על הפלסטינים לפתור בעצמם את בעיותם, תוך הירכרות ישירה עם ישראל.

הדיבורים על "וריקת היהודים לים" גרמו שואה לעולם הערבי. ישראל אינה האשמה היחידה באי-הצדק שנגרם לעם הפלסטיני, אין להתעלם מן העובדה שיש ראל מילאה תפקיד הומאני חשוב בקליטת פליטיההרב של היטלר.

ובעיקר: אי-אפשר לפתור את כל הבעי יות בכתיאחת, יש להשיג בכל מצב את הניתוח להשגה מבחינה מציאותית. ההיס טוריה מתקדמת ב"שלבים". לרעיון זה הוא קורא "בורגיביזם".

(גם רעיון זה של בורגיבה מנוסח בכוונה בצורה דרמטית, להמתקת הגי לולה. הכוונה האמיתית היא שאם ילמדו ישראל והפלסטינים לחיות בשתי מדינות צמודות, ייווצרו בשך הומן יחסים הדדי טיביים, והגבולות בין המדינות יאבדו את חשיבותם.)

דרימטיות זו, שבורגיבה רואה בה מכשיר לריכוך התסביכים ולסילוק המיש קעים הנפשיים, מקילה, כמובן, על שוני או בעולם הערבי ובישראל להתפס לדבריו. הלאומנים הערביים טוענים שהוא

מהי שיטה זו? דומני שיש לי סמכות כלשהי להסביר אותה — כי עמדותי מקרוב על התפתחותה במרוצת הזמן.

במשך השנים קיימתי מגעים רבים עם אישים תוניסיים בכירים. הם התחילו לפי ני 14 שנה, כאשר הוזמנתי עליידי ראש מישלחת תוניסיה בארס, מונגי סלים, לקבלת פנים כל-ערבית לכבוד המישלחת האלג'ירית. זה היה בשיא המאבק האלג'ירי, ואני ייצגתי בקבלת הפנים את הוועד הישראלי למען אלג'יריה החופשית. סלים מילא לאחר מכן תפקיד מרכזי ביחסי בורג'יבה נאצר, בימי יוזמת בורגיבה של 1965.

אחרי שאותה יוזמה הדהימה את העולם והסעירה את ארצות ערב, ביקרתי בשגרירות תוניסיה בפריס, שכראשה עמד אז מוחמד מסמודי, לאחר מכן ראשיהממי שלה, וכיום שריהחון של בורגיבה. בה היו אלה שיחות גלויידי, בהם עמדתי על מהות גישת הנשיא.

ראשונה, של מיפגש ספונטאני. הי עניין עליה עד הפסים שז טכססים ריפודמטיים — כמו כל דבר שאבא אבן נוגע בו.

בתום הוויכוח בכנסת אירע עוד משהו המטיל אור על כל הגישה לעניין. הצעתי הצעת-סיכום בלתי-פרובוקטיבית, קצרה: "הכנסת מקבלת בברכה את יוזמת הנשיא בורגיבה, וקוראת לפגישה בהקדם של נשיא תוניסיה עם אישיות ישראלית בכירה, לשם כינון ראשית הידברות יש-ראלות-ערבית."

בעת ההצבעה, הרים אבא אבן ראשון את ידו נגד ההצעה, ותיא נדחתה ברוב של 11 נגד 1. רק אני עצמתי הצבעתי בעדה.

ביקור בשגרירות

ב ינתיים הוסיפה מכוניתהעמולה הגר דולה, המודרכת והספונטנית, לשפוך בוץ על בורגיבה. ידיעות אחרונות פירסם

עמדת ירושלים: הצעת בורגיבה — לא רצינית, אך עקרונית מוכנים לפגישה בבירה, ממתינים לנוסח המלא" של דברי נשיא טוניסיה, אשר אמר אתמול כי הוא, מוכן להיפגש עם נציג

הכותרת הראשית בעמוד הראשון של "ידיעות אחרונות", 24.5.73

בעיקבות שיחה זו פירסמתי מעל עמודי לה'חונד מיכתב גלוי לבורגיבה. לפני הפירסום הראיתי אותו לאישיות תוניסית בכירה, שאישרה לי שהפירוש שלי לגיי שת בורגיבה תואם את המציאות.

אני זוכר את הפגישה בשגרירות כתי ווייה בלתי-רגילה. בשבילי, כישראל, היתה זאת הרגשה מוזרה מאד — להיכנס לבניין שכולו מקושט בטעם ערבי טוב, שעל שולחנותיו מונחים עיתונים ערביים, ושעל קירותיו תמונות של אישים ערביים. אולם הלבבות שבה התנחלה השיחה — לבבות שחזרה בעבור שכע שנים ככולוניה — היתה חשובה עוד יותר.

רצח האגדות

סוד גישתו של בורגיבה הוא שלא דיקודיקי-עניות של נוסחאות מפרידים

מוכן שלא פירסמתי אז את דבר הפגיי שה. היא פורסמה לראשונה לפני חמש שנים, בספרו היסודי של שמואל מרלין היום, כמו ביותמת-השלום ההיסטורית על יוזמת בורגיבה, שפורסם בארצות הברית. על דבר הפגישה דיווחתי בשעתו לשרי-החוץ, מר אבא אבן.

בהבלטה את הידיעה על השתן בדם — והדבר יבוא בוודאי לידיעת בורגיבה. כמו כל קורא אחר, יסיק כי "החוגים המדיניים בפאריס" המצוטטים בהקשר זה אינם אלא שגרירות ישראל שם.

שאר העיתונים התנפלו בחדווה על דברים שאמר בורגיבה, לדברי כתבים אי-טלקיים, בפגישה. עימם (לקראת ביקורו הקרוב של בורגיבה באיטליה) ובהם דיבר על הצורך בהסדר, על חובת ישראל ל החזיר את השטחים המוחזקים, על זכות הפלסטינים למדינה משלהם, ועל תוכנית החלוקה של 1947.

מכל זה הבלטו עיתוני ישראל, בהש- ראת מישוה, דווקא את עניין תוכנית 1947 ופירשו זאת כתמיכת הנשיא בורגיבה בהחזרת גבולות-החלוקה של 1947.

המסקנה המתבקשת: אין דובר עם איש שיש לו שתן בדם ו/או הרוצה שישראל תחזור לא רק לז גבולות ה-4 ביוני 1967, אלא ל- גבולות החלוקה של 1947.

למה מתכוון בורגיבה? לאיזה סיחורן הוא מתכוון?

היום, כמו ביותמת-השלום ההיסטורית שלו במארס 1965, מדבר בורגיבה בלשון דרימטית. דרימטיות זו אינה מקרית, זהו חלק משיטתו.

אבן: אינני מאמין שהצעת בורגיבה רצינית
..עמדתו אינה מאוזנת;
הוא נציג הערבים"

כותרת פנימית ב"ידיעות אחרונות"

אבן אמר את דבריו ב-23 בערב, "החוגים המדיניים" דיברו למחרת היום. כעבור חמישה ימים, ב-28, מסר אבן הודעה מדינית בכנסת, במיסגרת הסקירה השנתית על פעולות מיישרדי-החוץ. הוא דיבר בה על כל הבעיות העומדות על הפרק, החל ביהודי ברית-המועצות וכלה במועצת-הביטחון.

ככל הנאום הארוך לא הזכיר אף במילה אחת את פרשת בורגיבה.

בוויכוח זה נאום זה עוררתי בכל ההררי פות את פרשת בורגיבה, וטענתי שמישרד החוץ מחבל ביוזמתו (ראה עמ' 25-24).

זה היה אהגר, שאבן לא יכול היה להתעלם ממנו, וכך, כעבור יומיים נוס- פים — ת ש ע ה ימים אחרי פירסום דברי בורגיבה, באה התגובה השקולה הראשונה של ממשלת ישראל, בצורת תשרי בה של אבן לענין שאמרת בכנסת.

דברים אלה שינה אבן במיקצת את ההיסטוריה, בכך שניסח (בדיעבד) מחדש את תגובתו הראשונה. אך זה אינו חשוב. חשוב נישוח הסעיף המיבצעי של תשרי בתו: הוא אמר: "מובן מאליו שמשלחת ישראל מסכימה לקיים פגישה עם נשיא תוניסיה, ואנחנו נתעניין ללמוד את מח- שבותיו של הנשיא בורגיבה לגבי העיי תוי והמועד."

זהו, כמובן, מוקש מתוחכם. בורגיבה דיבר על "נציג ישראלי", כלר: מר: פגישה עם איש. אבן השיב ש"ממ- שלת ישראל" רוצה להיפגש. כלומר: שבורגיבה צריך לפנות אל הממשלה. לפאורה, ההכרז קפון. אבן הוא מהותי. כי מה שאבן דורש, תמוי רת הסכמת ישראל לפגישה, הוא לא פחות מאשר להכרה רש- מית של בורגיבה כממשלת ישי ראל, מראש, ותמורת שום דבר.

ספק גדול הוא אם נשיא תוניסיה יכול ומוכן לשלם מחיר כזה מראש. אם לא — נפטרה ממשלת ישראל מכל העניין. אם כן — השיגה לפחות הישג מהותי מראש. אבל בורגיבה הוא פוליטיקאי ותיק מאוד. ברגע שהבחין בטכסיס של אבן, השיב בטכסיס משלו: הוא דרש שישראל תצהיר מראש על הכרתה באומה הפלס- טינית, ועל אמונתה להחלטת-החלוקה של האו"ם משנת 1947.

כך כבר הוחמצה ההזדמנות הי

מוחמד מסעודי אחד ממעצבי המדיניות של בורגיבה, כיום שרי החוץ שלו, שוחח על יוזמת בורגיבה עם אורי אבנרי בשגרירות התוניסית בפריס, לפני שבע שנים. כשבונות האחרונים ביקר בקאהיר, הכין שם את הקרקע ליוזמה החדשה של בורגיבה

מונגי סלים אישיאמונו של בורגיבה, שתיווך ב-1965 בין הנשיא התוניסי ובין גמאל עבד-אל-נאצר, נראה כאן (שני מימין) שיחה עם אורי אבנרי בקבלת הפנים של המישלחת הערבית בארס לכבוד המישלחת האלג'ירית. לידו שגרירי אלג'יריה ומארוקו.